

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ

Циклова комісія з видавничої справи,
культури та української філології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

«11» 09 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА З ОСНОВАМИ КУЛЬТУРИ І ТЕХНІКИ
МОВЛЕННЯ

для студентів

спеціальності 013 Початкова освіта
освітнього рівня молодший спеціаліст
освітньої програми 013 Початкова освіта

Київ – 2019

Розробник: Груздьова Олена Вікторівна,
викладач циклової комісії з видавничої справи, культури та
української філології Університетського коледжу Київського
університету імені Бориса Грінченка, старший викладач

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії з
видавничої справи, культури та української філології

Протокол від 29 серпня 2019 р. № 1

Голова циклової комісії О. В. Груздьова

Робочу програму перевірено
«30» серпня 2019 р.

Заступник директор з навчально-методичної роботи З. Л. Гейхман

Заступник директор з навчальної роботи Я. В. Карлінська

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____) «__» _____ 20__ р.,
протокол №__

на 20__/20__ н.р. (_____) «__» _____ 20__ р.,
протокол №__

на 20__/20__ н.р. (_____) «__» _____ 20__ р.,
протокол №__

на 20__/20__ н.р. (_____) «__» _____ 20__ р.,
протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	2/60 (профільні дисципліни); 3,5 /105 (підготовка молодшого спеціаліста)
Курс	2-3
Семестр	3, 4, 5, 6
Кількість змістових модулів з розподілом:	5
Обсяг кредитів	5,5
Обсяг годин, в тому числі:	165
Аудиторні	78
Модульний контроль	10
Семестровий контроль	+
Самостійна робота	77
Форма семестрового контролю	екзамен

1. 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни			
	денна форма навчання			
Вид дисципліни	обов'язкова			
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська			
Загальний обсяг кредитів/годин	2/60 (профільні дисципліни); 3,5 /105 (підготовка молодшого спеціаліста)			
Курс	2-3			
Семестр	3	4	5	6
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	1	2	1
Обсяг кредитів	1	1	2	1,5
Обсяг годин, в тому числі:	30	30	60	45
Аудиторні	14	14	28	22
Модульний контроль	2	2	4	2
Семестровий контроль				+
Самостійна робота	14	14	28	21
Форма семестрового контролю				екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Дитяча література з основами культури і техніки мовлення»: подати студентам наукові, методологічні основи вивчення дисципліни, ознайомити з ідейно-естетичним багатством художніх творів для дітей різних вікових категорій, навчити виразного читання дитячих творів.

Основні завдання:

- сприяти засвоєнню основних етапів розвитку дитячої літератури та найважливіших фактів літературного процесу, змісту, структури, художніх особливостей творів для дітей;
- розвивати у студентів уміння сприймати літературний твір для дітей як явище мистецтва слова;
- розвивати естетичні смаки, інтерес до художнього слова, до духовної спадщини народу, формувати інтелект для роботи в професійній сфері;
- засвоювати відомості про загальний розвиток літературного процесу, про письменника як людську особистість та його творчість для дітей, розуміння її місця у світовій та вітчизняній культурі;
- формувати гуманістичний світогляд, збагачувати духовний світ студента, утверджувати загальнолюдські морально-етичні орієнтири;
- розвивати творчі і комунікативні здібності студентів, їхнє самостійне мислення, вміння аналізувати твори для дітей, аргументувати власні судження;
- виробляти вміння компетентно орієнтуватися в інформаційному (зокрема літературному) просторі, застосовувати здобуті знання у своїй професійній діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **набути такі компетентності:**

- знати і вміти аналізувати зміст вивчених творів з дитячої літератури;
- розуміти теми, ідеї та особливості композиції вивчених творів;
- визначати родові і жанрові ознаки твору;
- ідентифікувати епічні, ліричні, лірико-епічні та драматичні твори в дитячій літературі;
- визначати ідейно-художню роль елементів сюжету, позасюжетних компонентів та зображувально-виражальних засобів творів дитячої літератури;
- уміти виразно читати та декламувати напам'ять окремі твори українського фольклору та авторської літератури;
- знати головні етапи життєвого та творчого шляху письменників, що писали для дітей і про дітей;
- складати усні повідомлення про життя і творчу діяльність кращих сучасних дитячих письменників, використовуючи їхні твори та літературно-критичні матеріали про них;
- складати план вивченого твору;
- складати просту (індивідуальну чи порівняльну) характеристику літературних героїв твору, пояснювати авторське ставлення до героїв;

- вміти інсценізувати уривки творів для дітей;
- робити висновки про виховний та естетичний вплив творів дитячої літератури на юних читачів;
- складати партитуру художнього тексту;
- залучати студентів до проведення мистецьких вечорів, зустрічей з творчими людьми.

3.Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть **володіти знаннями про:**

- сутність поняття національної літератури як мистецтва слова, її основні цінності;
- роль дитячої літератури в соціалізації сучасної дитини;
- місце в національній культурі фольклору для дітей та авторської літератури;
- жанри дитячого фольклору, короткі відомості про походження різних фольклорних жанрів;
- сутність авторської дитячої літератури, етапи її розвитку, творчий доробок низки письменників, художні достоїнства творів для дітей;
- партитуру тексту, техніку мовлення;
- окремі твори українського фольклору та авторської літератури напам'ять.

Вмітимуть аналізувати:

- твори дитячої літератури різних жанрів;
- життєвий і творчий шлях письменників, що працювали або працюють у галузі дитячої літератури;
- періодичні видання для дітей дошкільного, молодшого та середнього шкільного віку.

Добирати:

- літературу і додаткову інформацію відповідно до теми для дітей різних вікових категорій ;
- твори для дітей дошкільного, молодшого та середнього шкільного віку відповідно до вподобань читачів;
- зразки літературних творів для інсценізацій.

Складати:

- коротке повідомлення про життєвий і творчий шлях письменників, що пишуть для дітей;
- есе на заздалегідь запропоновану тему.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
лекції		сем.	практ.	пк	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Дитяча література як предмет вивчення. Давня література для дітей. Фольклор. Становлення і розвиток дитячої літератури світу.						
Культура і техніка мовлення						
Тема 1. Вступ. Українська дитяча література в контексті національної культури. Культура і техніка мовлення.	2	2				
Тема 2. Стародавня література. Міфи, легенди, перекази народів світу. Нормативність і культура українського мовлення.	6	2				4
Тема 3. Український фольклор і його вплив на розвиток дитячої літератури. Техніка мовлення як необхідна передумова словесної дії.	8	2				6
Тема 4. Народні пісні для дітей: колискові, пестушки, утішки, ігрові пісні, небилиці, пісні календарно-обрядового циклу.	2		2			
Тема 5. Народні казки. Особливе місце казки у духовній сфері українського народу . Казки народів світу. Боротьба добра і зла.	4	2		2		
Тема 6. Малі фольклорні жанри для дітей. Зародження жанру байки.	6		2			4
Модульний контроль	2				2	
Разом за змістовим модулем I	30	8	4	2	2	14
Змістовий модуль II. Давня українська література. Місце та роль літератури Середньовіччя, епохи Ренесансу та Бароко у вихованні дітей.						
Нова література для дітей XIX. Загальна система виразного читання						
Тема 1. Давня українська література для дітей XI –XVIIIст. Державна спадщина часів Київської Русі, що увійшла в коло дитячого читання.	2	2				
Тема 2. Давня українська література у колі дитячого читання. Перші спроби створення спеціальних книг для дітей.	6		2			4
Тема 3. Поетичні жанри дитячої літератури XIX. Поняття виразності та образності мовлення.	8	2				6

Творчість Тараса Шевченка, Сидора Воробкевича, Володимира Самійленка, Лесі Українки, Олександра Олеся для дітей.						
Тема 4. Жанр байки в українській дитячій літературі. Леонід Глібов – талановитий дитячий письменник-педагог. Внесок байкаря у розвиток літератури для дітей.	2			2		
Тема 5. Прозові жанри дитячої літератури ХІХ ст. Тема дитинства в новій українській дитячій літературі: творчість Івана Франка, Лесі Українки, Олени Пчілки, Михайла Коцюбинського, Бориса Грінченка, Марка Вовчка для дітей молодшого шкільного віку.	4	2		2		
Тема 6. Літературна казка. Казки Івана Франка, Лесі Українки, Марка Вовчка дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Функціональні особливості логічного наголосу.	6	2				4
Модульний контроль	2				2	
Разом за змістовим модулем II	30	8	2	4	2	14
Змістовий модуль III.						
Зарубіжна дитяча література ХІХ - ХХ ст. Практичне використання засобів логіко-емоційної виразності читання						
Тема 1. Прозові жанри дитячої зарубіжної літератури ХІХ - ХХ ст.	8	2				6
Тема 2. Пригодницька література для дітей.	6			2		4
Тема 3. Розвиток зарубіжної літературної казки. Казкарі світу: Фелікс Зальтен, Льюїс Керролл, Редьярд Кіплінг, Алан Мілн, Карло Коллоді, Джанні Родарі, Вільгельм Грімм і Якоб Грімм. Мелодика і темп мовлення.	6	2	4			
Тема 4. Поетичні жанри дитячої зарубіжної літератури ХІХ - ХХ ст. Поняття партитури художнього тексту.	8	2		2		4
Модульний контроль	2				2	
Разом за змістовим модулем III	30	6	4	4	2	14
Змістовий модуль IV.						
Українська дитяча література першої половини ХХ ст. Практичне використання засобів логіко-емоційної виразності читання						
Тема 1. Особливості та умови розвитку дитячої української літератури початку ХХ ст. Емоційність як комунікативна	4	2				2

якість мовлення.						
Тема 2. Українська літературна казка першої половини ХХ ст.	4	2		2		
Тема 3. Різноманітність жанрів і тем новітньої української дитячої літератури. Жанр шкільної повісті.	8	2				6
Тема 4. Твори дитячої літератури про війну.	4	2		2		
Тема 5. Поетичні жанри першої половини ХХ ст. Інтонація як мовленнєве явище на слуховому рівні сприймання.	8	2				6
Модульний контроль	2				2	
Разом за змістовим модулем IV	30	10		4	2	14
Змістовий модуль V.						
Тенденції розвитку дитячої літератури новітнього періоду. Позамовні засоби виразності						
Тема 1. Розвиток і становлення дитячої української літератури другої половини ХХ ст	6	2				4
Тема 2. Поетичні жанри української дитячої новітньої літератури. Правила застосування позамовних засобів виразності при читанні художніх текстів.	6	4	2			
Тема 3. Прозові жанри дитячої літератури ХХ ст.: творчість Майкла Йогансена, Олександра Копиленка, Наталії Забіли, Григора Тютюнника для наймолодших.	11	4	2			5
Тема 4. Українська дитяча література на сучасному етапі. Лауреати літературної премії імені Лесі Українки.	12	2	2	2		6
Тема 5. Сучасна дитяча періодика.	8	2				6
Модульна контрольна робота V	2				2	
Разом за змістовим модулем III	45	14	6	2	2	21
Всього годин	165	46	16	16	10	77

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Дитяча література як предмет вивчення. Давня література для дітей. Фольклор. Становлення і розвиток дитячої літератури світу. Культура і техніка мовлення

Тема 1. Вступ. Українська дитяча література в контексті національної культури. Культура і техніка мовлення

Вступ. Сутність поняття національної культури. Її основні вартості. Структура національної культури. Місце в ній фольклору та авторської літератури. Роль дитячої літератури у соціалізації сучасної дитини.

Масова культура, її вартості, місце у соціалізації сучасної дитини. Поняття техніки мовлення.

Основні поняття теми: література, дитяча література, дитяче читання, культура, соціалізація, техніка мовлення.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 2, 4

Додаткова: 1, 4, 5, 8, 9, 10

Тема 2. Стародавня література. Міфи, легенди, перекази народів світу. Нормативність і культура українського мовлення

Література Стародавнього Сходу: легенди та перекази. Міфи Давньої Греції: Прометей, Геракл, Аргонавти, Декар та Ікар, Едіп. Відгомони первісних уявлень про Всесвіт і людину. Легенди з демонологічно-апокрифічними елементами.

Основні поняття теми: легенда, переказ, мі, апокриф.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 2, 4

Додаткова: 1, 4, 5, 8, 9, 10

Тема 3. Український фольклор і його вплив на розвиток дитячої літератури. Техніка мовлення як необхідна передумова словесної дії.

Сутність фольклору, специфіка його на сучасному історичному етапі, роль фольклору в житті сучасної дитини. Мова фольклору, художньо-виражальні засоби: постійні епітети, спарені слова, поетизми різного походження, слова-знаки національної культури, народні порівняння, слова з числовими значеннями, яким традиційно приписується магічна сила, традиційні зачини та кінцівки, незвичні слова. Фольклорні жанри та їх класифікація.

Основні поняття теми: фольклор, жанри дитячого фольклору: народні пісні, казки, легенди, перекази, притчі, малі фольклорні жанри.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 2, 4

Додаткова: 1, 4, 5, 8, 9, 10

Тема 4. Народні пісні для дітей: колискові, пестушки, утішки, ігрові пісні, небилиці, пісні календарно-обрядового циклу.

Види народних пісень для дітей: колискові, пестушки, утішки, ігрові пісні, небилиці, пісні про працю ін. Пісні календарно-обрядового циклу. Поняття про обряд, роль магії в ньому. Багатство змісту, близькість до дитячих інтересів, лаконічність і поетична виразність народної мови пісень. Призначення і характерні риси кожного з видів пісень. Огляд фольклорних збірок «Вийди, вийди, сонечко», «А ми просо сіяли», «Ходи, соньку, в колисоньку».

Основні поняття теми: народні пісні: колискові, пестушки, утішки, ігрові пісні, небилиці, пісні про працю.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 2, 4

Додаткова: 1, 4, 5, 8, 9, 10

Тема 5. Народні казки. Особливе місце казки у духовній сфері українського народу. Казки народів світу. Боротьба добра і зла.

Особливе місце казки у духовній сфері українського народу. Фантастика - найістотніша ознака казок. Глибина ідей, багатство та різноманітність змісту, поетичність, народність казок. Особливості казок, сприймання їх дитиною: відображення окремих рис реальної дійсності, побуту, природи у фантастичних казках (аналіз 5 казок); казки про тварин, їх особливості(аналіз 5 казок); соціально-побутові казки, особливості сюжету (аналіз 5 казок); своєрідні художні засоби: зачини, кінцівки, композиційні повтори, динамічний діалог, введені у композицію казок, стислість і виразність мови, ритмічність, проста мораль (аналіз прочитаних казок). І.Франко про казковий епос (аналіз статті І.Я.Франка «Байка про байку»).

Основні поняття теми: казка, легенда, притча, казковий епос.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 2, 4

Додаткова: 1, 4, 5, 8, 9, 10

Тема 6. Малі фольклорні жанри для дітей. Зародження жанру байки.

Прислів'я, приказки, загадки, скоромовки, лічилки. Зародження жанру байки. Іван Франко «Байка про байку».

Основні поняття теми: прислів'я, приказка, загадка, скоромовка, лічилка.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 2, 4

Додаткова: 1, 4, 5, 8, 9, 10

Змістовий модуль II. Давня українська література. Місце та роль літератури Середньовіччя, епохи Ренесансу та Бароко у вихованні дітей.

Нова література для дітей XIX. Загальна система виразного читання

Тема 1. Давня українська література для дітей XI –XVIII ст. Державна

спадщина часів Київської Русі, що увійшла в коло дитячого читання.

Роль літератури Середньовіччя, епохи Ренесансу та Бароко у вихованні дітей. Духовна спадщина часів Київської Русі: літописи, патерики, житія, проповіді. Фольклорна основа «Повісті минулих літ» – найдавнішого твору літописання, легендарні уривки якого духовно збагачують дітей. «Повчання Володимира Мономаха дітям» як цікава літературна пам'ятка Київської Русі. «Слово о полку Ігоревім» – найвидатніша пам'ятка художньої літератури доби Середньовіччя. Творчість Г.Сковороди для дітей.

Основні поняття теми: періодизація літературного процесу, літописи, патерики, житія, повчання.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 2, 4

Додаткова: 1, 4, 5, 8, 9, 10

Тема 2. Давня українська література у колі дитячого читання. Перші спроби створення спеціальних книг для дітей.

Стан освіти Київської Русі. Роль князя Володимира у створенні світських шкіл. Виникнення та діяльність братств у другій половині XVI ст. Книгодрукування в Україні. Фольклорна основа “Повісті минулих літ” – найдавнішого твору літописання, легендарні уривки якого духовно збагачують дітей. “Повчання Володимира Мономаха дітям” як цікава літературна пам'ятка Київської Русі”. “Слово о полку Ігоревім” – найвидатніша пам'ятка писемної літератури доби Середньовіччя. “Слово...” як засіб виховання у дітей патріотичних, моральних та естетичних почуттів. Пейзажна лірика Г.С. Сковороди («Пісня 13»: «Ой поля, поля зелені», «Пісня 18»: «Ой ти, пташко жовтобока»).

Основні поняття теми: літописи, патерики, житія, повчання, слова, байки.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 2, 4

Додаткова: 1, 4, 5, 8, 9, 10

Тема 3. Поетичні жанри дитячої літератури XIX. Поняття виразності та образності мовлення. Творчість Тараса Шевченка, Сидора Воробкевича, Степана Руданського, Володимира Самійленка, Лесі Українки, Олександра Олеся для дітей.

Основні поняття теми: пейзажні твори, засоби народної поезики, співомовки, логічний наголос, мелодика і тембр мови, темп мови.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 2, 4

Додаткова: 1, 4, 5, 8, 9, 10

Тема 4. Жанр байки в українській дитячій літературі. Леонід Глібов – талановитий дитячий письменник-педагог. Внесок байкаря у розвиток

літератури для дітей.

Огляд творчості перших поетів – байкарів П.Гулака-Артемівського, Є.Гребінки, Л.Боровиковського.

Леонід Глібов та дитяча література. Різноманітність жанрів у творчості поета - байкаря. Байки «Вовк і Кіт», «Зозуля і Півень», «Щука», «Коник-стрибунець», «Чиж та Голуб». Конкретність та виразність образів. Щирість і безпосередність, простота викладу. Народність, реалізм байок. (Вивчити напам'ять одну із запропонованих). Вірші «Веснянка», «Зимня пісенька», віршова казочка «Квіткове весілля». Особливості поетичної мови (Письмовий аналіз). Загадки і відгадки Л.Глібова. Вагомий внесок л. Глібова у створення оригінальної форми літературної загадки. Фольклорна основа загадок.

Основні поняття теми: байка, мораль, акровірш, загадка.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 2, 4

Додаткова: 1, 2, 4, 5, 8, 9

Тема 5. Прозові жанри дитячої літератури ХІХ ст. Тема дитинства в новій українській дитячій літературі: творчість Івана Франка, Лесі Українки, Олени Пчілки, Михайла Коцюбинського, Бориса Грінченка, Марка Вовчка для дітей молодшого шкільного віку.

Творчість Івана Франка, Лесі Українки, Олени Пчілки Михайла Коцюбинського, Бориса Грінченка, Марка Вовчка для дітей. Автобіографічні оповідання Івана Франка. Образ юного героя, проблематика.(«У кузні», «Малий Мирон», «Мій злочин», «Грицева шкільна наука», «Красне писання», «Олівець», «Отець-гуморист». Внесок Михайла Коцюбинського в дитячу літературу. Відтворення внутрішнього світу дитини у оповіданнях «Харитя», «Маленький грішник», «Ялинка». Страждення доля дитини сироти в оповіданнях Бориса Грінченка «Украла», «Олеся», «Кавуни», «Дзвоник», «Ксенія». Цикл оповідань про життя видатних людей Олени Пчілки. Своєрідне змалювання героїв оповідань «Сосонка», «Хлопчик і ведмідь».

Основні поняття теми: літературна казка, оповідання, тематика оповідань, сюжет, композиція, проблематика.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 2, 4

Додаткова: 1, 2, 4, 5, 8, 9

Тема 6. Літературна казка. Казки Івана Франка, Лесі Українки, Марка Вовчка дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Функціональні особливості логічного наголосу.

Аналіз літературно-критичних статей І.Франка «Женщина-мати», «Байка про байку». Збірка І. Я. Франка «Коли ще звірі говорили» (Казки «Фарбований лис», «Лисичка і Журавель», «Осел і Лев», «Вовк вїтом», «Три міхи хитрощів», «Мурко і Бурко») . Творче використання письменником сюжетів народних казок. Казка «Ріпка». Поглиблення соціально-морального мотиву у

казках Лесі Українки «Лелія», «Метелик», «Казка про Оха-чудотворця». Цікавий сюжет, гумористичні характеристики птахів у казці «Біда навчить». Марко Вовчок як основоположник прози для дітей. Казки «Ведмідь», «Дев'ять братів і десята сестриця Галя», «Кармелюк». Образ народного героя.

Основні поняття теми: літературна казка, народна казка, художня деталь, добро творці, злотворці.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 2, 4

Додаткова: 1, 2, 4, 5, 8, 9

Змістовий модуль III.

Зарубіжна дитяча література XIX - XX ст. Практичне використання засобів логіко-емоційної виразності читання

Тема 1. Прозові жанри дитячої зарубіжної літератури XIX - XX ст.

Тема протистояння добра і зла, актуалізація національної ідеї у літературі, поглиблення морально-етичної, суспільно-історичної та соціально-побутової проблематики. Акцентуація на психологічному портреті дитини, її соціальному оточенні, внутрішньому світі. Синтетичність та дифузність жанрової системи дитячої літератури XX століття. Залежність жанрової природи твору від адресата.

Основні поняття теми: літературна казка, народна казка, психологічний портрет дитини.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 3, 4

Додаткова: 5, 7

Тема 2. Пригодницька література для дітей.

«Золотий вік» англійської літератури для дітей: Льюїс Керролл (Чарльз Латвідж-Доджсон), Чарльз Діккенс, Роберт-Льюїс Стівенсон, Оскар Вайлд, Джозеф-Редьярд Кіплінг. Фантастична і пригодницька англійська література для підлітків Герберт-Джордж Велс, Артур-Конан Дойл. Ранній американський романтизм (1820–1830): Джеймс-Фенімор Купер. Зрілий (пізній) американський романтизм (1840–1850): Герман Мелвілл, Генрі-Водсворт Лонгфелло, Емілі-Елізабет Дікінсон. Реалістична література XIX ст. для дітей: Марк Твен (Семюель Клеменс), Гаррієт Бічер-Стоу. Американська література для дітей початку XX ст.: Джек Лондон, Джеймс-Олівер Кервуд, О'Генрі (Вільям-Сідні Портер). Американська література для дітей першої половини XX ст.: Джером-Девід Селіджер, Арнольд Лобел.

Основні поняття теми: пригодницька література, пригоди, подорож.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 3, 5

Додаткова: 5, 7

Тема 3. Розвиток зарубіжної літературної казки. Казкарі світу: Фелікс Зальтен, Льюїс Керролл, Редьярд Кіплінг, Алан Мілн, Карло Коллоді, Джанні Родарі, Вільгельм Грімм і Якоб Грімм. Мелодика і темп мовлення.

Літературна казка: Фелікс Зальтен «Бембі. Лісова казка», Льюїс Керролл «Аліса в країні чудес», Редьярд Кіплінг «Ріккі-Тіккі-Таві», Алан Мілн «Вінні-Пух та всі-всі-всі», Карло Коллоді «Пригоди Піноккіо», Джанні Родарі «Пригоди Цибуліно», Вільгельм Грімм і Якоб Грімм «Веретина, човник і голка».

Основні поняття теми: літературна казка, подорож, пригода, фантастика, добро, зло.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 3, 5

Додаткова: 5, 7

Тема 4. Поетичні жанри дитячої зарубіжної літератури XIX - XX ст. Поняття партитури художнього тексту.

Французька поезія для дітей: Поль Верлен, Гійом Аполлінер, Моріс Карем, Робер Деснос, Жак Превер, Жан-Люк Моро. Російська поезія XIX ст. для дітей: Олександр Шишков, Михайло Лермонтов, Олександр Пушкін, Василь Жуковський, Петро Єршов. Американська поезія для дітей другої половини XX ст.: Доктор Сьюз (Теодор Сьюз-Гейзел), Джон Чіарді, Шел Сільверстейн.

Основні поняття теми: поезія, рима, партитура, виразність, тембр, голос.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 3, 5

Додаткова: 5, 7

Змістовий модуль IV.

Українська дитяча література першої половини XX ст. Практичне використання засобів логіко-емоційної виразності читання

Тема 1. Особливості та умови розвитку дитячої української літератури початку XX ст. Емоційність як комунікативна якість мовлення.

Історичні умови розвитку дитячої літератури 20 ст. Особливості першого етапу розвитку української літератури для дітей (1917-1934). Наявність підетапів відповідно до змін у суспільному й духовному житті країни. Роль книжок для дітей і дорослих у створенні морального клімату у нашій державі, у формуванні моральних, естетичних та етичних норм поведінки підростаючого покоління.

Основні поняття теми: новітня література, літературний жанр.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 1, 2, 4

Додаткова: 3, 4, 5, 9

Тема 2. Українська літературна казка першої половини XX ст.

Літературні казки Олександра Олеся, Наталії Забіли, Оксани Іваненко,

Миколи Трублаїні, Василя Сухомлинського. Тематика, особливості побудови. Анімалістичні твори Остапа Вишні, Майкла Йогансена, Олександра Копиленка.

Основні поняття теми: новітня література, анімалістка, літературна казка.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 1, 2, 4

Додаткова: 3, 4, 5, 9

Тема 3. Різноманітність жанрів і тем новітньої української дитячої літератури. Жанр шкільної повісті.

Пригодницький жанр: Микола Трублаїні «Північні оповідання». Тема школи й навчання у творчості Олександра Копиленка, Олесь Донченка.

Основні поняття теми: пригоди, шкільна повість, літературний портрет, деталь.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 1, 2, 4

Додаткова: 3, 4, 5, 6, 9

Тема 4. Твори дитячої літератури про війну.

Дитячий патріотизм у роки війни у творах Юрія Збанацького, Віктора Близнеця, Євгена Гуцала, Оксани Іваненко. Життєстверджувальні мотиви творів, надзвичайно тонкий і вдумливий психоаналіз дитячої поведінки, вміння передати вчинки і прагнення маленьких героїв за допомогою індивідуально неповторних стильових прийомів майстра.

Основні поняття теми: пригоди, літературний портрет, деталь.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 1, 2, 4

Додаткова: 3, 4, 5, 9

Тема 5. Поетичні жанри першої половини ХХ ст. Інтоніація як мовленнєве явище на слуховому рівні сприймання.

Ліричні твори Павла Тичини «А я у гай ходила», «Хор лісових дзвіночків», «Гаї шумлять» - самоцвіти поезії для наймолодших. Максим Рильський про майстерність і красу творів для дітей («Краса», «Крила нашої пісні», «Батьки і діти»), аналіз літературно – критичних праць. Пейзаж як засіб вираження стану душі ліричного героя у поезіях «Білі мухи», «Травнева пісня», «Веснянка», «Річка» та ін. Художньо-естетичний аналіз творів для дітей Володимира Сосюри «Моя онученька», «Для тебе зорі сяють», «Весняний цвіт». Фольклор – невичерпне джерело творчості Андрія Малишка. Ліричне змалювання природи, метафоричність образів у поезіях «Соловейку – солов'ю», «Хвалилася птиця», «Дощ», «Бабуня трава», «Кізка», «Перепілка», «Сніг».

Основні поняття теми: лірика, пейзаж, тропи

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 1, 2, 4

Додаткова: 3, 4, 5, 9

Змістовий модуль V.

Тенденції розвитку дитячої літератури новітнього періоду. Позамовні засоби виразності

Тема 1. Розвиток і становлення дитячої української літератури другої половини ХХ ст. – ХХІ ст.

Середина ХХ століття - ідеологізація літератури для дітей, установка на викорінення національної свідомості, фізичне винищення національної, культурної еліти України; кінець ХХ століття - економічний занепад видавничої діяльності, ХХІ століття – час відродження.

Основні поняття теми: жанр, рід.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 1, 2, 4

Додаткова: 3, 4, 5, 9

Тема 2. Поетичні жанри української дитячої новітньої літератури. Правила застосування позамовних засобів виразності при читанні художніх текстів.

Творчість Дмитра Білоуса, Дмитра Павличка, Василя Симоненка, Ліни Костенко. Огляд творчості Дмитра Білоуса для дітей. Збірки творів «Диво калинове», «Чари барвінкові» . Вірші Дмитра Павличка для дітей («Де найкраще місце на землі?», «Обруч», «Смерічка», «Птиця»). Фольклорні традиції казок «Золоторогий олень», «Пригоди kota Мартина». Казки Василя Симоненка для дітей «Цар Плаксій і Лоскотон», «Подорож у країну Навпаки». Ліни Костенко «Бузиновий цар». Аналіз збірки.

Основні поняття теми: акровірш, загадка, каламбур.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 1, 2, 4

Додаткова: 3, 4, 5, 9

Тема 3. Прозові жанри дитячої літератури.

Творчість Всеволода Нестайка, Михайла Стельмаха, Ярослава Стельмаха, Анатолія Костецького, Катерини Перелісної для наймолодших.

Основні поняття теми: пригоди, літературний портрет, деталь.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 1, 2, 4

Додаткова: 3, 4, 5, 9

Тема 4. Українська дитяча література на сучасному етапі. Лауреати літературної премії імені Лесі Українки.

Сучасна дитяча література. Загальний огляд. Творчість Ганни Чубач («Побреженьки для маленьких», «Граймося»), Дмитра Чередниченко («Дерева

самі», «Білявий котик», «Як ти з матір'ю говориш»), Анатолія Качана («Журавель щипав щавель», «Чари ворожбита»), Михайла Слабошпицького (зб. «Чи далеко до Африки») для дітей дошкільного віку.

Основні поняття теми: каламбур, акровірш, .абетка.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 1, 2, 4

Додаткова: 3, 4, 5, 9

Тема 5. Сучасна дитяча періодика.

Дитячі журнали ХХ-ХХІ століття: «Червоні квіти», «Барвінок», «Малятко», «Дзвіночок», «Пізнайко», «Буслик» ін.. Загальний огляд.

Основні поняття теми: жанр, репертуар.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 1, 2, 4

Додаткова: 3, 4, 5, 9

6. Контроль навчальних досягнень
6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів
за модуль I та II (профільні дисципліни)

Рівні навчальних досягнень	Бал	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
Початковий	1	Студент може розрізняти об'єкт вивчення і відтворити деякі його елементи.
	2	Студент фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення, виявляє здатність елементарно викласти думку.
	3	Студент відтворює менше половини навчального матеріалу; з допомогою викладача виконує елементарні завдання.
Середній	4	Студент знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснення викладача, повторити за зразком певну операцію, дію.
	5	Студент розуміє основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило.
	6	Студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його правильна, але недостатньо осмислена. З допомогою викладача здатний аналізувати, порівнювати, узагальнювати та робити висновки. Вміє застосовувати знання при розв'язуванні задач за зразком.
Достатній	7	Студент правильно, логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, частково контролює власні дії.
	8	Знання студента є достатньо повними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, вміє аналізувати, застосовувати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.
	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації.
Високий	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях. Самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї.
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, вміє знаходити джерело інформації та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми. Визначає програму особистої пізнавальної діяльності; самостійно оцінює
	12	Студент має систематичні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляти власне ставлення до неї. Розвиває свої обдарування і

нахили.

6.2. Критерії оцінювання виразного читання напам'ять художніх творів

Рівні навчальних досягнень		Критерії оцінювання
Початковий	1	Студент монотонно читає напам'ять лише окремі фрази художнього тексту
	2	Студент невиразно читає напам'ять невеличкий фрагмент рекомендованого для вивчення твору
	3	Студент читає напам'ять недостатній за обсягом уривок твору зі значною кількістю фактичних мовленнєвих помилок
Середній	1	При читанні напам'ять твору студент допускає значну кількість помилок різного характеру
	2	Студент читає вивчений напам'ять твір зі значними змістовими неточностями, порушенням правил техніки мовлення
	3	Студент читає напам'ять художній твір з окремими орфоепічними та змістовими огріхами
Достатній	1	При читанні напам'ять твору студент правильно, чітко передає зміст твору, але виконує його невиразно, монотонно
	2	Вивчений напам'ять твір студент читає з окремими декламаційними огріхами
	3	Студент виразно читає напам'ять вивчений твір, але час від часу допускає змістові неточності
Високий	1	Студент виразно, без помилок та неточностей, декламує твір напам'ять
	2	Вивчений напам'ять твір студент декламує, виявляючи індивідуальне розуміння тексту, своє ставлення до прочитаного
	3	Читання напам'ять твору учнем відзначається високим рівнем артистизму, мовленнєвої вправності. Студент виявляє особисте ставлення до прочитаного, може сформулювати і висловити своє "надзавдання" (мету) читання твору

**6.3. Система оцінювання навчальних досягнень студентів
за модуль III – V (підготовка молодшого спеціаліста)**

<i>Вид діяльності студента</i>	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 3		Модуль 4		Модуль 5	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
1. Відвідування лекцій	1	3	3	5	5	7	7
2. Відвідування практичних занять	1	2	2	2	2	1	1
3. Відвідування семінарських занять	1	2	2	-	-	3	3
4. Робота на практичному занятті	10	2	20	2	20	1	10
4. Робота на семінарському занятті	10	2	20	-	-	3	30
6. Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	3	15	4	20
7. Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Разом			87		67		89
Максимальна кількість балів	243						
Розрахунок коефіцієнта	4,05						

Студент допускається до іспиту при умові, коли виконав навчальний план і набрав мінімальну кількість балів – 35.

6.4. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Тема 1. Стародавня література. Міфи, легенди, перекази народів світу. Нормативність і культура українського мовлення (4 год)

Дайте визначення поняттю міф. Охарактеризуйте три міфічних героя (за міфами Давньої Греції).

Тема 2. Український фольклор і його вплив на розвиток дитячої літератури. Техніка мовлення як необхідна передумова словесної дії (6 год)

I. Підготуйте письмове повідомлення на одну з тем (не менше 200 слів):

1. Місце фольклорних творів у вихованні дитини.
2. Жанри фольклорних творів для дітей.
3. Використання фольклорних мотивів дитячими письменниками.
4. Фольклорна діяльність письменників-творців дитячої літератури.

Тема 3. Малі фольклорні жанри для дітей. Зародження жанру байки (4 год)

Підберіть приклади малих фольклорних жанрів (не менше трьох на кожен з жанрів). Законспекуйте передмову до збірки І.Франка «Коли ще звірі говорили».

Тема 4. Давня українська література у колі дитячого читання. Перші спроби створення спеціальних книг для дітей (4 год)

1. Проаналізуйте 3 легенди, які можна порадити читача середнього шкільного віку, що знаходимо в «Повісті минулих літ».
2. Випишіть 10 афоризмів Г.Сковороди, які можемо використовувати у роботі з дітьми.

Тема 5. Поетичні жанри дитячої літератури ХІХ. Поняття виразності та образності мовлення. Творчість Тараса Шевченка, Сидора Воробкевича, Володимира Самійленка, Лесі Українки, Олександра Олеся для дітей (6 год)

Презентуйте творчість одного з зазначених письменників. Створіть партитуру тексту.

Тема 6. Літературна казка. Казки Івана Франка, Лесі Українки, Марка Вовчка дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Функціональні особливості логічного наголосу (4 год)

Випишіть основні риси літературної казки. Наведіть приклади до кожної з рис із творів зазначених письменників.

Тема 7. Прозові жанри дитячої зарубіжної літератури ХІХ - ХХ ст. (6 год)

Створіть презентацію до творчості одного з письменників: Фелікс Зальтен, Льюїс Керролл, Редьярд Кіплінг, Алан Мілн, Карло Коллоді, джанні Родарі, Вільгельм Грімм і Якоб Грімм.

Тема 8. Пригодницька література для дітей (4 год)

Дайте детальну характеристику (літературний портрет) Тому Соєру за повістю Марка Твена «Пригоди Тома Соєра».

Тема 9. Поетичні жанри дитячої зарубіжної літератури XIX - XX ст. Поняття партитури художнього тексту (4 год)

Створіть партитуру тексту до поезії одного з авторів: Поль Верлен, Гійом Аполлінер, Моріс Карем, Робер Деснос, Жак Превер, Жан-Люк Моро. Поезію вивчіть напам'ять.

Тема 10. Особливості та умови розвитку дитячої української літератури початку XX ст. Емоційність як комунікативна якість мовлення (2 год)

Назвіть суспільно-політичні умови, які вплинули на розвиток дитячої української літератури початку XX ст.

Тема 11. Різноманітність жанрів і тем новітньої української дитячої літератури. Жанр шкільної повісті (6 год)

Висвітліть тему школи й навчання у творчості одного з письменників: Олександра Копиленка, Олеся Донченка (на конкретному прикладі).

Тема 12. Поетичні жанри першої половини XX ст. Інтонація як мовленнєве явище на слуховому рівні сприймання (6 год)

Складіть план до літературної казки Олександра Олеся «Водяничок».

Тема 13. Розвиток і становлення дитячої української літератури другої половини XX ст. (4 год)

Дайте загальну характеристику розвитку дитячої літератури середина XX століття. Назвіть представників та їх твори.

Тема 14. Прозові жанри дитячої літератури XX ст.: творчість Майкла Йогансена, Олександра Копиленка, Наталії Забіли, Григора Тютюнника для наймолодших (5 год)

Дайте загальну характеристику творчості Майкла Йогансена, Олександра Копиленка для дітей. Випишіть основні ознаки анімалістичних творів, наведіть приклади із творів зазначених письменників.

Тема 15. Українська дитяча література на сучасному етапі. Лауреати літературної премії імені Лесі Українки (6 год)

Випишіть лауреатів премії імені Лесі Українки. Зазначте назви творів.

Тема 16. Сучасна дитяча періодика (6 год)

Дайте характеристику одному з періодичних видань (2019р.): назва, тираж, аудиторія, тематика, проблематика, автори. Один твір видання проаналізуйте.

Критерії оцінки результатів самостійної роботи

У процесі виконання самостійної роботи викладач оцінює:

- рівень засвоєння студентом навчального матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання;
- вміння використовувати теоретичні знання при виконанні практичних задач;
- обґрунтованість та логічність викладення самостійно вивченого матеріалу;
- повноту розкриття теми дослідження;
- оформлення матеріалів згідно з висунутими вимогами;
- максимальна кількість балів за виконану роботу – 5 (підготовка молодшого спеціаліста).

6.5. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання **Критерії і норми оцінювання модульної (контрольної) роботи**

<i>Максимальна кількість балів - 25</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
25 - 20	Завдання виконані якісно (90% - 100% виконання усіх розділів модульної (контрольної) роботи).
19 - 15	Завдання виконані якісно з достатньо високим рівнем правильних відповідей (89% - 75% виконання усіх розділів модульної (контрольної) роботи).
14 - 10	Завдання виконані якісно з середнім показником правильних відповідей (74% - 50% виконання всіх розділів модульної (контрольної) роботи).
0	Завдання не виконано (виконання 49% усіх розділів модульної (контрольної) роботи).

Модульний контроль проводиться в письмовій формі: письмове тестування, ведення таблиці, модульна контрольна робота.

6.6. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма проведення: письмова. Екзамен у формі письмового тестування з практичним завданням. Максимальна кількість балів: 40 балів. Критерії оцінювання: тестування — 20 балів. Завдання з однією правильною відповіддю — 1 бал (усього 20 балів). Практичне завдання — 20 балів. Правильна відповідь на питання — 10 балів (усього 20 балів).

6.7. Орієнтований перелік питань для семестрового контролю

1. З'ясуйте значення понять «дитяча література» та «дитяче читання». Визначте вплив дитячої літератури на підростаюче покоління, наведіть приклади з творів.
2. Дайте загальну характеристику дитячої літератури та з'ясуйте її значення у формуванні пізнавальних інтересів дитини.
3. Складіть таблицю «Основні жанри дитячого фольклору та їх ознаки».
4. Визначте роль жанру фантастичної народної казки у формуванні уявлення дитини про добро і зло. Проаналізуйте казки «Телесик», «Котигорошко», «Кирило Кожум'яка».
5. Розкрийте значення поезій Л. Глібова «Веснянка», «Зимня пісенька» у формуванні естетичних почуттів юних читачів. Назвіть норми українського мовлення, проілюструйте їх прикладами з творів Л. Глібова.
6. З'ясуйте значення малих фольклорних жанрів у вихованні читацьких інтересів молодшого покоління. Наведіть приклади творів дитячої літератури, де найбільше використовуються малі фольклорні жанри.
7. Здійсніть порівняльний аналіз байок Г. Сковороди з байками Л. Глібова. Розкрийте значення сили (моралі) в байках Г. Сковороди.
8. Схарактеризуйте ознаки, властиві народним казкам про тварин. Прокоментуйте статтю І.Франка «Байка про байку».
9. Проаналізуйте тематику та проблематику народних переказів та легенд. Розкрийте їх вплив на формування когнітивних здібностей дітей.
10. Визначте вплив на моральний розвиток дитини оповідань і казок Г. Тютюнника про природу («Ласочка», «Лісова сторожка», «Степова казка», «Однокрил»).
11. Складіть таблицю «Основні жанри ігрового фольклору та їх характеристика». Проаналізуйте одну з народних дитячих ігор.
12. Охарактеризуйте роль байкарської спадщини Олени Пчілки у вихованні читацьких інтересів дітей.
13. Проаналізуйте дидактичне спрямування оповідань В. Сухомлинського для дітей «Соромно перед соловейком», «Який слід повинна залишити людина на землі?», «Образливе слово», «Комірчина для дідуся».
14. Визначте дидактичні настанови «Повчання Володимира Мономаха дітям». Поясніть, чому настанови «Повчання» актуальні в наш час.
15. Розкрийте значення поезії для наймолодших А. Малишка у формуванні світогляду дитини («Хвалилася птиця», «Дощ», «Сніг», «Перепілка»). Зазначте позамовні засоби виразності, що використовуються при читанні тексту.
16. Проаналізуйте твори О. Олеся для дітей (казка «Водяничок», поезії про природу («Ялинка», «Снігурі», «Капустонька» ін.) та з'ясуйте їх виховне значення. Назвіть функціональні особливості логічного наголосу.
17. Охарактеризуйте розвиток української дитячої літератури на сучасному етапі. Визначте її вплив на розвиток уяви, фантазії та мислення дітей.

18. Проаналізуйте казки Лесі Українки для наймолодших («Метелик», «Біда навчить»). З'ясуйте виховне значення аналізованих казок. Назвіть твори поетеси, які б ви порадили прочитати дітям молодшого шкільного віку.
19. З'ясуйте значення рідної мови у формуванні юної особистості за творами Д. Білоуса («Диво калинове», «Чари барвінкові»).
20. З'ясуйте роль фольклору в створенні збірки І. Франка «Коли ще звірі говорили», її вплив на моральний розвиток дитини. Проаналізуйте кілька казок збірки.
21. Розкрийте пізнавальне значення казок та оповідань М.Трублаїні для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку («Про дівчинку Наталочку та сріблясту рибку», «Пустуни на пароплаві», «Мандри Закомарика»).
22. Проаналізуйте твори М. Коцюбинського для наймолодших, специфіку їх побудови та виховне значення для дітей.
23. З'ясуйте значення поезії В. Сосюри у формуванні естетичних смаків дитини, а також активної життєвої позиції (збірка «Моя онученька»).
24. Охарактеризуйте анімалістичні твори українських письменників ХХ ст., з'ясуйте їх виховний вплив на дітей (О. Копиленко, М. Йогансен).
25. Проаналізуйте твори Ганни Чубач для наймолодших. До однієї з поезій створіть партитуру тексту.
26. Розкрийте значення казок Б. Грінченка у формуванні світогляду дитини («Два морози», «Могутній комар», «Риб'ячі танці»). З'ясуйте роль інтонації при прочитанні творів.
27. Охарактеризуйте патріотичні мотиви оповідання Б. Грінченка «Олеся». Поміркуйте, як би ви розповіли дітям дошкільного віку про героїчний вчинок Олесі.
28. Розкрийте образ юного героя в оповіданнях М. Коцюбинського «Харитя», «Маленький грішник», «Ялинка». Поясніть, як впливає оточуюче середовище на вчинки дитини у творах М.Коцюбинського.
29. Проаналізуйте головні мотиви соціально-побутових народних казок, значення їх у формуванні світогляду дитини, розвитку уяви, фантазії та мислення.
30. Відтворіть картини знедоленого дитинства в поезіях Т. Шевченка, визначте їх вплив на формування високоморальної особистості. Одну з поезій проаналізуйте, створіть партитуру тексту.
31. Проаналізуйте твори О.Копиленка із збірки «Як вони оживають». Розкрийте образ оповідача. З'ясуйте роль інтонації при прочитанні творів.
32. З'ясуйте значення поезій М.Рильського у формуванні естетичних смаків дитини («Річка», «Щодня в подвір'я наше заліта...», «Як не любити», «Білі мухи», «Віє вітер з-під воріт»). Назвіть фольклорні образи, до яких звертається поет у аналізованих творах.
33. Визначте виховний вплив та пізнавальне значення творів В.Сухомлинського для дітей дошкільного віку («Дідова колиска», «Комірчина для дідуся», «Образливе слово» ін.).
34. Розкрийте значення ліричних поезій Д.Павличка у формуванні активної

- життєвої позиції підростаючого покоління («Де найкраще місце на землі?», «Україна», «Наш прапор», «Мати»). З'ясуйте роль інтонації при прочитанні творів, складіть партитуру до тексту однієї з поезій.
35. Розкрийте виховну суть казок Марка Вовчка для дітей «Ведмідь», «Дев'ять братів і десята сестриця Галя», «Кармелюк».
  36. Порівняйте фольклорний образ kota-муркота з літературним, змальованим у казці Д.Павличка «Кіт Мартин». Проаналізуйте зазначену казку .
  37. Визначте роль дитячого фольклору у формуванні юної особистості. Наведіть приклади основних фольклорних жанрів, покажіть їх значення у формуванні читацьких інтересів дитини.
  38. Дайте відповідь на запитання, яку роль у житті дитини відіграють колискові пісні. Проаналізуйте одну з колискових.
  39. Проаналізуйте один із сучасних журналів для дітей дошкільного віку. З'ясуйте особливості оформлення, тематику творів.
  40. Проаналізуйте твори Олександра Олеся для наймолодших («Метелики», «Трусинятко», «Капустонька», «Снігурі», «Ялинка»). Назвіть фольклорні образи, змальовані О.Олесем в аналізованих поезіях.
  41. Дайте загальну характеристику процесу розвитку новітньої дитячої літератури ХХ століття.
  42. Розкрийте значення ліричних поезій Д.Чередниченка у формуванні активної життєвої позиції підростаючого покоління («Єдина Україна», «Допоки не пізно», «Як ти з матір'ю говориш?», «Дерева самі»).
  43. Проаналізуйте казку Олександра Олеся «Водяничок». Назвіть фольклорні образи, відтворені в казці, з'ясуйте символічне значення твору.
  44. На прикладі творів Остапа Вишні з'ясуйте поняття техніки мовлення як необхідної передумови словесної дії.
  45. Дайте огляд сучасних періодичних видань для наймолодших.
  46. Проаналізуйте пригодницькі твори одного з письменників: Льюїс Керролл (Чарльз Латвідж-Доджсон), Чарльз Діккенс, Роберт-Льюїс Стівенсон, Оскар Вайлд, Джозеф-Редьярд Кіплінг. Зазначте, що вам відомо про митця слова.
  47. Проаналізуйте пригодницькі твори одного з письменників: Герберт-Джордж Велс, Артур-Конан Дойл.
  48. Проаналізуйте пригодницькі твори одного з письменників: Герман Мелвілл, Генрі-Водсворт Лонгфелло, Емілі-Елізабет Дікінсон.
  49. Проаналізуйте пригодницькі твори одного з письменників: Марк Твен (Семюель Клеменс), Гаррієт Бічер-Стоу.
  50. Проаналізуйте літературні казки класиків зарубіжної літератури (дві казки на вибір).

6.8. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	90-100
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова)

1. Богданець-Білоskalенко Н.І. Українська дитяча література. Маловідомі твори українських письменників II половини XIX ст. – I половини XX ст.: навч. посіб. / Н.І. Богданець-Білоskalенко. Вид. 3-є, допов. і перероб. – К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2011. – 108 с.
2. Велика хрестоматія для читання в дитячому садку. – К.: Махаон-Україна, 2010. – 360 с.
3. Зарубіжна література для дітей: хрестоматія./ упоряд.: А. І. Мовчун. – К.: Арій, 2011. – 592с.
4. Качак Т. Українська література для дітей та юнацтва : Підручник / Тетяна Качак. – К.: ВЦ «Академія», 2016. – 352 с.
5. Качак Т.Б. Зарубіжна література для дітей : підручник / Т.Б.Качак, Л.М.Круль. – К.: Академвидав, 2014. – 416с.

Додаткова

1. Добрі казки: Збірка казок. – Харків: ТОВ «Видавництво «Пегас», 2011. – 64 с.
2. Глібов Леонід. Байки: [Для мол. та серед. шк. віку] / Упорядкув. та передм. Р.В. Мельникова; Худож. Ю.В. Кучеровська. – К.: Школа, 2008. – 128 с.
3. Дитяча література. Твори українських письменників II половини XX- початку XXI століть. Навчальний посібник / Упор. Н.І.Богданець-Білоskalенко. К.: Видавничий дім «Слово», 2011. – 480 с.
4. Золота колекція українських казок: Збірка казок. – Харків: ФО-Плуговий С.М., 2011. – 224 с.
5. Кодлюк Я., Одинцова Г. Розповіді про письменників.: Посібник для вчителя початкових класів /Я Кордюк. - Тернопіль, 2005.
6. Копиленко О.І. Як вони поживають. Старостенко Ю.С. Лісові розмови: Оповідання: Для мол. шк. віку. – К.: Веселка, 1987. – 207 с.
7. Мовчун А.І. Абетка духовності / А.І. Мовчун. – К.: АВДІ, 2012. – 312 с.

8. Мовчун А.І., Варавкіна З.Д. Рідне слово. Українська дитяча література. Книга перша./ А.І. Мовчун, З.Д. Варавкіна. – К.: Арій, 2007. – 656 с.
9. Мовчун А.І., Варавкіна З.Д. Рідне слово. Українська дитяча література. Книга друга./ А.І. Мовчун, З.Д. Варавкіна. – К.: Арій, 2007. – 656 с.
10. Усі крилаті вислови, прислів'я, приказки, загадки / Укладач Н.В.Курганова. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 320 с.

7. Навчально-методична карта дисципліни «Дитяча література»

Разом: 2/60 (профільні дисципліни); 3,5 /105 (підготовка молодшого спеціаліста), лекції – 46 год, практичні заняття –16 год, семінарські заняття – 16 год, модульний контроль – 10 год, самостійна робота – 77 год

Тиждень	Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2							
Модулі	Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2							
Назва модуля	Дитяча література як предмет вивчення. Давня література для дітей. Фольклор. Становлення і розвиток дитячої літератури світу. Культура і техніка мовлення							Давня українська література. Місце та роль літератури Середньовіччя, епохи Ренесансу та Бароко у вихованні дітей. Нова література для дітей XIX. Загальна система виразного читання							
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Дати															
Теми лекцій	Українська дитяча література в контексті національної культури. Культура і техніка мовлення.	Стародавня література. Міфи, легенди, перекази народів світу. Нормативність і культура українського мовлення	Український фольклор і його вплив на розвиток дитячої літератури. Техніка мовлення як необхідна передумова словесної дії.		Народні казки. Особливе місце казки у духовній сфері українського народу. Казки народів світу. Боротьба добра і зла				Давня українська література для дітей XI –XVIIIст. Державна спадщина часів Київської Русі, що увійшла в коло дитячого читання.		Поетичні жанри дитячої літератури XIX. Поняття виразності та образності мовлення. Творчість Тараса Шевченка, Сидора Воробкевича, Володимира Самійленка, Лесі Українки, Олександра Олеся для дітей.			Прозові жанри дитячої літератури XIX ст. Тема дитинства в новій українській дитячій літературі	
Теми семінарських занять				Народні пісні для дітей: колискові, пестушки, утшки, ігрові пісні, небилиці, пісні календарно-обрядового циклу				Малі фольклорні жанри для дітей. Зародження жанру байки		Давня українська література у колі дитячого читання. Перші спроби створення спеціальних книг для дітей.					
Теми практичних занять					Народні казки. Особливе місце казки у духовній сфері українського народу. Казки народів світу. Боротьба добра і зла					Жанр байки в українській дитячій літературі. Леонід Глібов – талановитий дитячий письменник-педагог. Внесок байкаря у розвиток літератури для дітей.			Прозові жанри дитячої літератури XIX ст. Тема дитинства в новій українській дитячій літературі		
Самостійна робота															
Контроль	Модульна контрольна робота 1							Модульна контрольна робота 2							

Тиждень	Змістовий модуль 3						Змістовий модуль 4							
Модулі	Зарубіжна дитяча література XIX - XX ст. Практичне використання засобів логіко-емоційної виразності читання						Українська дитяча література першої половини XX ст. Практичне використання засобів логіко-емоційної виразності читання							
Назва модуля	Зарубіжна дитяча література XIX - XX ст. Практичне використання засобів логіко-емоційної виразності читання						Українська дитяча література першої половини XX ст. Практичне використання засобів логіко-емоційної виразності читання							
Лекції	9		10			11		12	13		14	15		16
Дати														
Теми лекцій	Прозові жанри дитячої зарубіжної літератури XIX - XX ст.		Розвиток зарубіжної літературної казки. Казкарі світу			Поетичні жанри дитячої зарубіжної літератури XIX - XX ст. Поняття партитури художнього тексту.		Особливості та умови розвитку дитячої української літератури початку XX ст. Емоційність як комунікативна якість мовлення.	Українська літературна казка першої половини XX ст.		Різноманітність жанрів і тем новітньої української дитячої літератури. Жанр шкільної повісті.	Твори дитячої літератури про війну		Поетичні жанри першої половини XX ст. Інтонація як мовленнєве явище на слуховому рівні сприймання.
Теми семінарських занять				Розвиток зарубіжної літературної казки. Казкарі світу	Розвиток зарубіжної літературної казки. Казкарі світу									
Теми практичних занять		Пригодницька література для дітей.				Поетичні жанри дитячої зарубіжної літератури XIX - XX ст. Поняття партитури художнього тексту.				Українська літературна казка першої половини XX ст.			Твори дитячої літератури про війну	
Самостійна робота														
Контроль	Модульна контрольна робота 3						Модульна контрольна робота 4							

Тиждень											
Модулі	Змістовий модуль 5										
Назва модуля	Тенденції розвитку дитячої літератури новітнього періоду. Позамовні засоби виразності										
Лекції	17	18	19		20	21		22			23
Дати											
Теми лекцій	Розвиток і становлення дитячої української літератури другої половини ХХ ст.	Поетичні жанри української дитячої новітньої літератури. Правила застосування позамовних засобів виразності при читанні художніх текстів.	Поетичні жанри української дитячої новітньої літератури. Правила застосування позамовних засобів виразності при читанні художніх текстів.		Прозові жанри дитячої літератури ХХ ст.: творчість Майкла Йогансена, Олександра Копиленка, Наталії Забіли, Григора Тютюнника для наймолодших.	Прозові жанри дитячої літератури ХХ ст.: творчість Майкла Йогансена, Олександра Копиленка, Наталії Забіли, Григора Тютюнника для наймолодших.		Українська дитяча література на сучасному етапі. Лауреати літературної премії імені Лесі Українки.			Сучасна дитяча періодика
Теми семінарських занять				Поетичні жанри української дитячої новітньої літератури. Правила застосування позамовних засобів виразності при читанні художніх текстів.			Прозові жанри дитячої літератури ХХ ст.: творчість Майкла Йогансена, Олександра Копиленка, Наталії Забіли, Григора Тютюнника для наймолодших.		Українська дитяча література на сучасному етапі. Лауреати літературної премії імені Лесі Українки.		
Теми практичних занять									Українська дитяча література на сучасному етапі. Лауреати літературної премії імені Лесі Українки.		
Самостійна робота											
Контроль	Модульна контрольна робота 5										

